ב. בבדיקה נוספת שנערכה במשך ארבעה ימים במאי 1984 בניהולה של קלר אפשטיין ובעזרתם של מ׳ לופן וקבוצת ההכשרה, נחשפו קטעי קירות נוספים. מצפון למבנה המלבני נתגלה קיר העובר מתחת לקירות המתעגלים ולממגורה.

זמנו של החומר הקיראמי והליתי הוא קדום בתקופת הב״ק א׳. נמצאו עיטורי צבע אדום, לעיתים בדגמים גיאומטריים, במשח־פסים וכמו כן שבר קערה ממורקת אפור. כן מצוי עיטור פסים בדגם חבל, עיטור חרות על שפיות וידיות, כולל ידיות מדף חלקות. נמצאו כלי בזלת ואבן גיר שונים (כולל כן דו־קוני), כילפות צור ואבן גיר המזכירים כלים כלקוליתיים וכן להבי צור.

בסיכום, לראשונה לפנינו בגולן שרידי בנייה משלבים שונים בתקופת הב״ק א׳. לא מן הנמנע שמתחתם טמונים שרידים קדומים יותר, אולי מן התקופה הכלקוליתית.

נמסר על ידי קלר אפשטיין

קדש – מקדש רומי

בחודש יולי 1984 התקיימה עונת חפירות שלישית במקדש הרומי בקדש (ר׳ ״חדשות ארכיאולוגיות״ פג). החפירה, שנערכת מטעם המכון לארכיאולוגיה והחוג ללימודים קלאסיים של אוניברסיטת תל־אביב, נוהלה על ידי א׳ עובדיה, מ׳ פישר וי׳ רול בהשתתפות מ׳ אביעם מבי״ס שדה הר מירון, וא׳ אסא (מדידות). השתתפו מתנדבים מבית ספר שדה הר מירון.

בחלק הצפוני של הסטיו נתגלו שני עמודים מונוליתיים נוספים, שלוש כותרות קורינתיות במצב השתמרות טוב – אחת מהן מעוטרת בתבליט מסיכה – ופריטים ארכיטקטוניים נוספים מעוטרים במוטיבים צימחיים מגוונים.

במרכז המיתחם נתגלו קטעי ריצוף שיש לייחסם לדרך התהלוכות הפולחניות. בשער המזרחי של המיתחם נחשפו המיפתן בשלמותו, רצפת הטיח הצמודה אליו מבפנים, בה הובחנו שלושה שלבים, וכן קטע מהחומה הסוגרת של חצר המקדש.

הפריטים הארכיטקטוניים המעוטרים במיגוון דגמים צימחיים, בייחוד הכותרות הקורינתיות, מייצגים את מיטב הסיגנון העיטורי של המחצית השנייה של המאה הב׳ לסה״נ במזרח האימפריה הרומית.

נמסר על ידי א׳ עובדיה, מ׳ פישר וי׳ רול

כורזין – 1984

עונת חפירות נוספת בכורזין (ר׳ ״חדשות ארכיאולוגיות״ פד) נערכה בקיץ 1984 מטעם אגף העתיקות בהנהלת ז׳ ייבין ובעזרת י׳ מג׳אר.

מצפון לבניין A. נערכה בדיקה כדי לבסס את ההשערה שקיימים בצפון האתר מבנים מקבילים לבניינים A ו־B. נתגלו יסודות קיר (0.80 מ׳ עובי) שהוא המשכו צפונה של הקיר המזרחי של בניין A. הקטע נוקה לאורך של כ־8 מ׳. קיר זה מרמז על קיומו של מכלול נוסף, צפוני, בדומה למכלול בניינים A ו־B.

בית הכנסת. שלושה חתכים נערכו: א. באולם המרכזי, קרוב לפתח המרכזי, ניצבת אבן מרובעת, כנראה בשימוש משני, ואבן שנייה – כמדרגה מצפון לה. התברר שהאבן והמדרגה שלידה נבנו על התשתית המקורית של הבניין וחוזקו באבנים קטנות ובמלט בשלב התיקונים, כאשר הונחה גם רצפת הטיח שהשתרעה כנראה על פני בית הכנסת כולו. מתחת לריצוף זה נתגלה שבר אבן מעוטרת. בצלע המזרחית של החתך נחשף הסלע, בעומק של כ־25–30 ס״מ ונראה שהאדן המזרחי של העמודים הונח עליו. מילוי אבנים גדולות ובינוניות שימש לפילוס השטח ליצירת תשתית לבניין. בחלקו הדרומי של חתך זה נמצאו 12 מטבעות ונראה שתפזורת המטבעות שנמצאה בחתך הדרומי בשנים קודמות נמשכת גם מעט צפונה.

ב. נפתח חתך (2×2.5 מ׳) בחלקו המערבי של ביהכ״נ, בין טורי העמודים והאדן לבין הקיר המערבי. לאחר הסרת שכבת העפר העליונה נחשף רובד אדמה קשה מעורבת בטיח ובסיד המכסה רובד ובו טיח ושברי רעפים רבים וכן שבר תבליט ראש־ציפור. המילוי שמתחתיו הונח על הסלע ועיקרו פסולת מחצבה ואבנים בינוניות וגדולות. כמו כן נמצאו במילוי זה הרבה שברי זכוכית ומטבע אחד. האדן שנחשף כאן בנוי על הסלע. בסיסו של